

Tanárképző főiskola — Csepelen

Szeptemberben újra megindul Budapestén az általános iskolai tanárképzés. Újra, mert 1955-ig működött a fővárosban az Apáczai Csere János Pedagógiai Főiskola, a Belvárosban, a Cukor utcai gyakorló iskola épületében. Most Csepelen, a Csillagtelepen nyitja meg kapuit az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola kihelyezett tagozata. A színhely egy viszontagságos helykeresésnek korántsem kényeszerű lezárása, mert a minisztérium több rendbeli megfontolásból eleve munkáskörületben kereste otthonunkat, s mert a felajánlott épületek korszerűek, az elinduláshoz elég tágasak, csaknem újak és szépek is.

Kell-e a fővárosban?

A főváros alsófokú oktatási intézményeiben évek óta növekvő gond a pedagógushány. Ma meg jobbra ovonok és tanítók hiányoznak, de ahogy emelkedik a születések száma, s nőnek a gyerekek, évről évre több új szakos tanárra is szükség lesz a felsőbb osztályokban, a fővárosi tervek szerint 3-4 év múlva 2-3-400 főre évente. A vidéki tanárképző főiskolák hivatása, hogy elsősorban a megyék gondjainak enyhítésére, a bennük képzett fiatal nevelőkből kevés jut a fővárosnak. Ezért vált szükségessé, hogy itt is meginduljon az általános iskolai tanárképzés, és lehetőleg a színhelyével is kifejezze, hogy az intézmény *elsősorban a munkáskörületek, a külső területek jobb pedagógusellátását* kívánja szolgálni. Ez a területi feladat megszabja, hogy csak budapesti fiatalok jelentkezhetnek felvételre, ami az indulás éveiben nélkülözhetetlen teszt a kollegiumot is. A későbbiekben nincs kizárva, hogy a budapesti pedagógusellátottság javulásával a tagozat részt vállaljon a fővárossal határos települések gondjainak enyhítésében is.

Az alapítás, a „pályára állítás” feladatát a minisztérium kerésére az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola vállalta, megértve a főváros helyzetét, az országos problémák további enyhítésének szükségességét. Lehetett hallani megjegyzéseket (korábban, míg a hír újdonság volt) az Eger-Budapest, vidék-főváros viszonyról, de a meghatározó lényeg mégis az a sok és felelőségteljes munka, melyet a tanári kar összeállítása, a hallgatók felvétele, a költségvetés megtervezése és kidolgozása, és még ezernyi kisebb tényező jelentett és továbbra is jelent majd az anyaintézetnek. Az ezekben nyújtott támogatás értékes segítség, szilárd alap egy elinduló intézmény számára. Sokan kérdezik, meddig tart majd a mai helyzet, hogyan alakul a tagozat jövője. Válaszként olyan analógiákra hivatkozhatok, mint a szombathelyi tanárképző főiskola (korábban pécsi kihelyezett tagozat), a hajdúböszörményi óvónképző (korábban nyíregyházi tagozat), az egyetemi főiskolai karok Baján, Dunaujvárosban vagy Kazincbarcikkán.

A szervezés

Az Oktatási Minisztérium és a Fővárosi Tanács képviselői áprilisban írták alá a tagozat két épületének átadásáról szóló megállapodást. Az egyik épület 1960-ban, a másik 1970-ben készült el; kiegészítő részeik: tornaterem öltözőkkel, sportudvar, ebédlő. Kifestésük, alkalmassá igazításuk megkezdődött, a helyszínen vannak már a szükséges bútorok, szeptemberben megkezdődhet a tanítás. Az Országos Pedagógiai Könyvtár, a Szabó Ervin Könyvtár és a főiskolák közreműködésével folyik a könyvtári állomány összegyűjtése; erre különös gondot fordítunk, hogy hallgatóink lehetőleg nálunk, Csepelen hozzájussanak minden szakkönyvhöz, olvasmányhoz, folyóirathoz.

A tagozattal azonos telken működik egy körzeti általános iskola; ez tölti be a *gyakorló iskola* szerepét. Később, a hallgatók létszámának növekedésével, a feladatok bővülésével mód nyílik rá, hogy a kerület további általános iskoláival is együttműködést alakítsunk ki. Meghívást, aján-

latot már eddig is kaptunk — ezekkel fokozatosan szeretnénk is élni.

Épületeinkben (XXI., Tejút utca 10-12.) eddig egy gép-ipari szakközépiskola működött. Azzal a kérdéssel is szembe kell néznünk, miért éppen egy szakközépiskola helyen jövünk létre, holott évek óta programunk a középfokú szakmai iskolák hálózatának fejlesztése. Az elmúlt tanév elején, 1974 novemberében — amikor a tanárképző főiskolai tagozat odakerülésének gondolata még fel sem vetődött — Csepelen határozatot hoztak az azonos profilú működő Tejút utcai Bajaki Ferenc Szakközépiskola és az I. sz. Szakmunkásképző-iskola összevonásáról. Egyrészt mindkét intézmény évek óta beiskolázási gondokkal küszködött; másrészt úgy látták helyesnek, hogy egy vezetéssel, azonos nevelői testülettel egy olyan szakmai iskolát hozzanak létre, melyben két variáns szerint, 3 és 4 év alatt képeznek szakmunkásokat.

A többi felsőoktatási intézménnyel egyidőben megtörténtek és befejeződtek a *felvételek*. Ezek szerint — a fellebbezések elbírálásakor még beütendő helyekkel is számolva — *174 hallgatónk* kezd meg az *összes tanulmányait*, a következő szakokon: magyar—orosz, magyar—angol, magyar—történelem, orosz—történelem, orosz—angol, biológia—földrajz, biológia—kémia, matematika—fizika, matematika—kémia. Az idén nem indul meg minden szakpár, a levelező képzés is csak az 1976/77. tanévben. A képzés kiterjesztéséhez az intézménynek meg kell erősödni, tanári karának bővülnie kell. Nagy öröm számunkra, hogy jó felvételi eredményeik alapján *I. évesainknek megközelítőleg 50%-a munkás és paraszt szülők gyermeke*.

A 174 (illetve a felvételi tájékoztatóban meghirdetett 156) helyre 605 fiatal jelentkezett, túlnyomó többségükben az idén és tavaly érettségizettek, kétharmad részben lányok, egyharmad részben fiúk. Ez a jelentkezés is némiképpen válassz az írásom elején kiemelt kérdésre; pedig amikor elindulásunk igazán publikussá vált, a középiskolák egy része már egyéb felsőfokú intézményekbe elküldte a tanulók jelentkezési lapját. Hiszem tehát, hogy jövőre is lesz ilyen arányú a jelentkezés, s remelem, egy fokkal megalapozottabb a jelöltek részéről. Az idén a jelentkezőknek mintegy 20%-áról azt kellett megállapítaniuk a bizottságoknak, hogy pályaválasztásában tévedett, inkább a felsőfokú tanulási presztizsszempontra vezetett (nem ritkán a szüleit), mintsem a pedagógus pályára vonatkozó; egy további jelentős százalékanak a felkészültségéből hiányoztak nélkülözhetetlen alapok. Most először még Egerben kellett megszervezni a szóbeli felvételi vizsgákat, *jövőre már Csepelen* el tudjuk látni ezt a feladatot, mert leendő tanáraink, tanulmányi apparátusunk jelentős része valamilyen formában részt vett, tapasztalatokat gyűjtött az ideai munkában.

Az 1975/76. tanévi feladatok ellátására 20 oktatói állást hirdettünk meg, ezekre csaknem százan adták be pályázatukat. Az egri főiskolán a munkára felkért szakbizottságok előterjesztése alapján a főiskolai tanács 16 oktató kinevezésére tett javaslatot, részben a főigazgatónak, részben (főiskolai tanárok és docensek esetében) a minisztériumnak. Így — a korábban esett két kinevezést is számítva — az *összes 18 főállású tanár, docens, adjunktus, tanársegéd és lektor* kezdi meg a pedagógusjelöltek képzését. Fele részük eddig egyetemen, főiskolán dolgozott, a többiek középiskolában.

Néhány szakon bizonyos foglalkozások vezetésére szerződéses munkaviszony alapján résztfoglalkozású oktatókat kértünk fel, *azzal is számolva*, hogy a második tanévtől kezdve a tagozat főállású dolgozóivá válnak.

Biológia, fizika, kémia szakos hallgatóink szakmai képzésére az *Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karával* kötöttünk megállapodást. Míg laboratóriumaink a tanárképzéshez szükséges felszereltséggel el nem

készülnek, e szakok hallgatói a hét meghatározott napjait a TTK-n töltik, ott kapják a szakmai előadásokat, s ott végzik laboratóriumi gyakorlatait. Hogy ez komplikáltabbá teszi a tagozat életének, munkájának megszervezését, az kétségtelen, de ma már, a részletek aprólékos elrendezése után állíthatjuk, hogy nem jelent megoldhatatlan nehézséget. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemmel való együttműködésnek nemcsak ilyen praktikus okai vannak, hanem elvi, tartalmi megfontolásból eredő céljai is. Ezek elérésére, az egyetemi és a főiskolai tanárképzés közelítését szolgáló tervek, elgondolások részleteinek kidolgozására, kikísérelésére jó alapot ad a Természettudományi Karon meginduló főiskolai képzés. Az egyetem rektora és tanárképzéssel foglalkozó karainak dékánjai a minisztérium felkérésére örömmel és készséggel vállalták a tagozattal való együttműködést, munkájának segítségét. Laboratóriumi gondjaik ellenére is helyet adnak hallgatóinknak, oktatóik — szerződéses munkaviszonyban — el látják hallgatóink biológia, fizika, kémia szakos képzését.

A helyi adottságok

Csepel, a főváros legnagyobb munkáskörülete két marokkal kínálja a főiskolai tanárképzés számára a neki való speciális lehetőségeket. Nem stilizálom a valóságot: *kitörő örömmel* fogadták a tagozatot, s a pártbizottság, a tanács kezdetől fogva megkülönböztetett figyelemmel, törődéssel és segítséssel kíséri megszervezését. Nem titkolják, számítanak rá a pedagógushány enyhítésében, a kerületi nevelők továbbképzésében, a közelművel-

lődés és általában a kulturális élet fellendítésében.

Nekünk Csepel mindenképp az a környezetet adja, melynek s melyhez hasonlóan hallgatóink túlnyomó többségét képezni akarjuk. Csepel életét megismerni, adottságaival élni, formálásában közreműködni elemi érdekünk. Targyaltunk már a csillagtelepi *Radnóti Miklós Művelődési Ház* igazgatójával a könyvtár közös használatáról, az ifjúsági klubok munkájában való részvételünkről; megbeszéltük a csepeli közművelődési intézmények igazgatójával, hogy közösen megszervezzük a lakótelep és egy középüzem kulturális helyzetének, életének feltérképezését. Mindez a helyi tájékozottság megszerzésén túl azzal az előnnyel is jár, hogy pedagógusjelölteinket felkészítjük a nevelői munkától elválaszthatatlan *közművelődési tevékenységre*, az egész életen át folyó tanulás és művelődés gondolatkeretében való élésre.

Sok munka vár ránk a *nevelői gyakorlatra történő felkészítés* megszervezésében. Szeptembertől hozzáfogunk a tagozat és a gyakorló általános iskola munkájának összehangolásához, a két testületnek egy kollektívává formálásához, a közös elvek és gyakorlat kialakításához. Ezt követi fokozatosan, a tagozat továbbépülésével párhuzamosan, a szomszédos általános iskolával való együttműködés a hallgatók sokrétű iskolai gyakorlatának megszervezése érdekében. Így bontakozik ki, több év következetes munkájával, a *kerület, majd később a főváros nevelőinek továbbképzésébe való bekapcsolódásunk*. Szeretnénk mielőbb bekapcsolódni a 6. számú országos kutatási főirányba, kísérleteket szervezni és irányítani a köznevelés fejlesztését szol-

Vizsgán (G. Timár György felvétele)

gáló országos tervek keretében. Ehhez az is szükséges, hogy oktatóinkkal megtaláljuk azt az egy-két speciális területet, melyre — a helyi szükségletekre is figyelemmel — erőinket koncentrálni tudjuk. A minisztérium vezető testületétől bőséges útravalót kaptunk ezen év májusában, mikor a szervezés helyzetéről beszámoltunk. Ebből is kiemelkedik az az alapvető feladatunk, hogy az *általános iskoláért élő, az általános iskolai munkát vállaló fiatal nevelőket* adjunk a fővárosnak. A Fővárosi Tanács Művelődésügyi Főosztályával már megfogalmazott szerződés tervezetében sok fontos egyéb gondolat mellett az is szerepel, hogy a tanárképző főiskolai tagozat a hallgatók felvételi létszámának és szakos megoszlásának tervezésében a főváros igényeit tekinti irányadónak. A Művelődésügyi Főosztály a tervezéshez szükséges adatokat — a kerületi osztályokkal egyeztetve — minden évben megadja az Okta-

tási Minisztérium illetékes főosztályának; a maga részéről pedig vállalja, hogy a kért szakok szerint végzett fiatal nevelőket a *főváros iskoláiban elhelyezi*. A beiskolázás tervszerűségének elősegítésére azok a fővárosi kerületek, melyekben pedagógushány van, meghatározott keretben jelentkezéseket küldhetnek felvételi vizsgára. A felvételi bizottság azonos esélyek esetén azokat a jelölteket veszi fel az új évfolyamra, akik az említett kerületekből jelentkeztek.

A tagozat tanárai augusztus elsejével válnak hivatalosan a testület tagjaivá, de már többször találkoztak egymással, az anyaintézet vezetőivel és oktatóival. Megkezdtek az új feladatokra való felkészülésüket, s a nyári szabadság idejében is folytatják megbeszéléseiket, hogy szeptember elejére megvessék egész évi munkájuk szükséges alapjait.

Dr. Bencédy József
minisztériumi főtanácsos,
a tagozat vezetője